

PLOŠTICA POSTELNÁ
(*Cimex lectularis*)

Informačná príručka
2011

Informačná príručka o ploštici postel'nej

Preložil: Bc. Kristián Ágošton,

na základe: Papp György, Ágyi poloska kézikönyv, Bábolna Bio Kft 2011, s 9.

Obsah

1. Úvod	strana 3
2. Historický prehľad	strana 3
3. Zaradenie	strana 4
4. Biológia ploštice postel'nej	strana 5
5. Spôsob života	strana 5
6. Príjem potravy	strana 5
7. Identifikácia	strana 6
8. Šírenie	strana 6
9. Nebezpečenstvo pre verejné zdravie	strana 6
10.1 Prieskum	strana 7
10.2 Ničenie ploštice postel'nej	strana 9
10.3 Kontrola	strana 10

1. Úvod

Ploštica posteľná trápi ľudstvo už od dávnych čias a považuje sa za veľmi významného škodcu. Pravdepodobne pochádza z východnej oblasti Stredozemného mora. Ploštice sa rozšírila na človeka z jaskýň, z netopierov (*Chyroptera*), následne sa prispôbili mikroklimu obdobia obyvateľstva čo výrazne podporilo ich rozmnožovanie a stali sa prioritnými parazitmi pre mestské obyvateľstvo. Vynikajúco sa vyvíja v prostredí človeka, ktorý jej zabezpečuje vhodné podmienky z hľadiska potravy, vlhkosti a zároveň úkrytov, miest vhodných na vegetáciu.

2. Historický prehľad

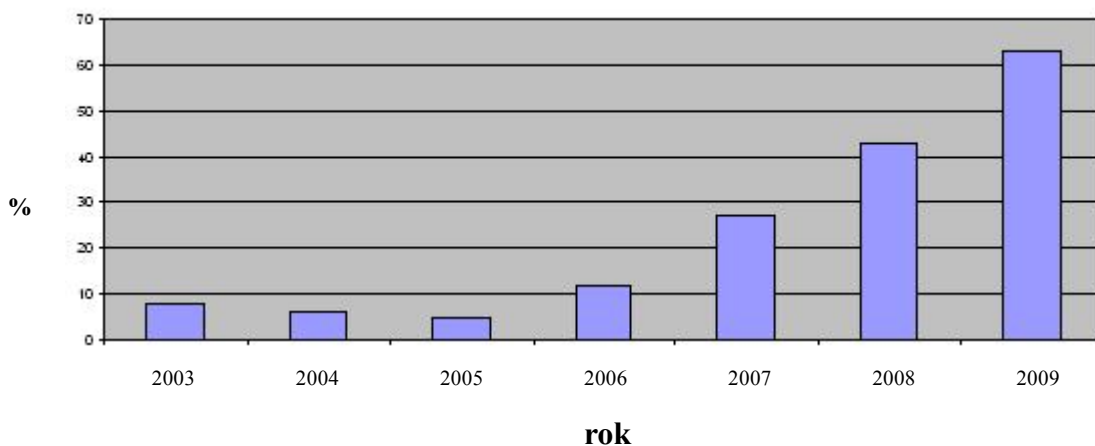
Výskyt ploštice posteľnej u nás bol dokumentovaný na začiatku XX. storočia. Vo vyspelejších krajinách sa však okolo roku 1930 výskyt ploštice posteľnej výrazne znížil a medzi rokmi 1970-1990 bol dokumentovaný výskyt na pomerne nízkej úrovni.

Koncom 90-tych rokov XX. storočia sa ale ploštica posteľná začala enormne objavovať v Európe, USA a tiež v Austrálii.

V hlavnom meste Maďarska sa výskyt ploštice posteľnej konkrétne dokumentuje od roku 1997, k zvýšeniu stavu škodcov došlo v rokoch 2004-2005. V uplynulých rokoch sa nielen v Budapešti, ale aj v ostatných väčších mestách rozšíril a začal objavovať tento druh škodcu.

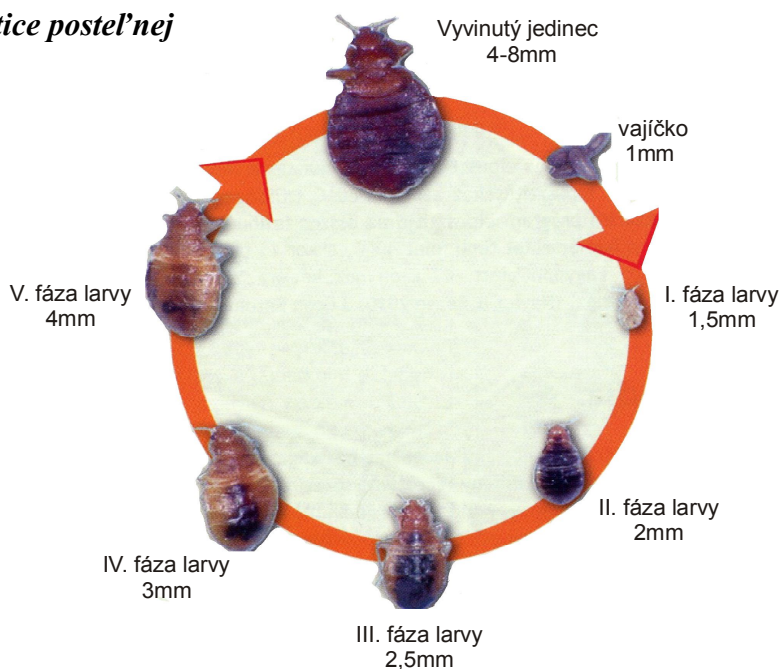
Graf zobrazujúci počet zásahov proti ploštici postel'nej oproti ostatnému hmyzu vykonaných spoločnosťou BĀBOLNA BIO v rokoch 2003-2009

3. Zaradenie

KMEŇ:	<i>Antropoda</i>	Článkonožce
TRIEDA:	<i>Insecta</i>	Hmyz
RAD:	<i>Hemiptera</i>	Bzdochy
ČEĽAĎ:	<i>Heteroptera</i>	Plošticovité
DRUH:	<i>Cimex lectularius</i>	Ploštica postel'ná

Vývoj ploštice postel'nej

4. Biológia ploštice posteľnej

Typický parazit, ktorý sa nasaje a cicia krv, sa vo voľnej prírode nevyskytuje. Veľkosť tela 4-8 mm, má ploché oválne telo hrdzavo hnedej farby. Kridlá sú zakrpatené. Ústne ústroje sú bodocicavé. Vyuvíja sa nedokonalou premenou.

Samička v priebehu svojho života denne znáša 2-3 vajíčka, počas celého života ich nakladie až 500. Vajíčka sú lepkavé, samička ich priliepa na tmavé, neprístupné miesta (štrbiny v nábytku, rámy obrazov, drevené obloženie stien).

Z vajíčok sa za 14 – 20 dní vyliahnu malé 1 mm larvy. Larvy sa 5-krát zvliekajú a po každom zvlčení sa potrebujú naciť krví. Doba vývoja „od vajíčka po vajíčko“ pri izbovej teplote trvá 2 až 3 mesiace. Ploštica dobre znáša nízke teploty až do max. -17 °C. Dospelé jedince žijú zhruba 14 mesiacov a hladovať dokážu cca 140 dní (údajne až 12 mesiacov).

5. Spôsob života

Ploštice žijú mimo tela človeka, zvieratá. Na svojho hostiteľa sa prichádzajú naciť krv. Krv cicajú všetky vývojové štádiá. Potravu dokážu vyhľadávať aktívne aj na väčšie vzdialenosti. Prítomnosť ploštíc mimo priameho pozorovania možno zistiť tiež podľa charakteristického červeno-hnedého trusu na nábytku, na posteľnom prádle, potenciálnych miestach úkrytu a pri silnom zahmyzení aj podľa typického zápachu.

Vo vlhkých bytoch ploštica neprežije, z dôvodu plesní ktorým podľahnú. Dost' rýchlo sa dokáže pohybovať, za minútu je schopná prejsť vzdialenosť jedného metra. V prípade pocitu nebezpečenstva to môže byť aj viac. Rovnako dobre sa pohybuje na rovných aj na zvislých plochách.

6. Príjem potravy

Potravu začína vyhľadávať v nočných hodinách, keď sa potrava v tráviacom trakte začína míňať. Zmyslové orgány ožijú. Človeka rozpozna na základe teploty a rozdielnej vlhkosti oproti okoliu. Najčastejšie sa živí ľudskou krvou, v prípade nedostatku potravy sa prikloní aj k zvieracej (hydina, holuby, netopiere). V teplejšom období cicie krv každý druhý deň, naopak v chladnejšom raz do týždňa. Najčastejšie cicie krv na nasledovných častiach ľudského tela: krk, v oblasti členka a zápästia, kde je pokožka tenšia. Ploštica posteľná dokáže vyciť až 2,5,6 - násobok svojej hmotnosti (max. 8mg). K prijímaniu potravy je potrebných cca 5-10 minút.

7. Identifikácia

Vďaka svojim vynikajúcim schopnostiam ukryť sa je plošticu posteľnú dosť náročné vypátrať. Tapety, obklady, koberce, zdobený nábytok, to sú všetko aspekty, ktoré sťažujú nájdenie úkrytu týchto parazitov. Častokrát je ľahšie nájsť ich stopy (napr: trus, zvrátenú kožu) ako živé jedince. Zvyčajne necháva stopy aj na posteľnom prádle alebo záclonách vo forme suchých červeno-hnedých bodiek.

8. Šírenie

Ploštica posteľná sa väčšinou šíri za pomoci ľudí. Človek si ju viacmenej donesie do bytu prostredníctvom predmetov, ako napr: nábytok, knihy, obrazy, posteľné prádlo cestovné tašky atď.

Zvyčajne na miestach, kde sa strieda veľký počet ľudí, ako nemocnice, hotely, ubytovne ako aj internáty, sa ploštice šíria medzi jednotlivými užívateľmi ako už bolo spomenuté prostredníctvom ich osobných predmetov. Dôležité je aby človek ktorý navštívi či už hotely, alebo dočasné ubytovacie zariadenia nenechával svoje osobné predmety ako batožinu resp. osobný kufrík v blízkosti postele. V budovách vybavených ústredným kúrením sa taktiež dokážu aktívne presúvať medzi jednotlivými susednými bytmi cez škáry v stenách.

9. Nebezpečenstvo pre verejné zdravie

Z hľadiska epidemiológie tento druh parazita nemá žiadne postavenie v tomto obore, avšak štipnutie plošticou posteľnou dokáže byť veľmi nepríjemné. U niektorých uštipnutých osôb môže vyvolať silné alergické reakcie tak ako sú znázornené na príslušnom obrázku. Zároveň takéto reakcie dokáže vyvolať aj samotný trus ploštice posteľnej.

10.1 Prieskum

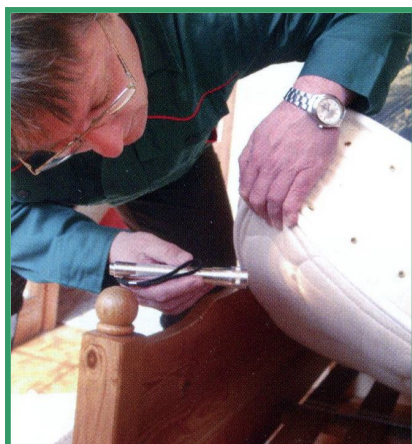
Najlepší výsledný efekt z hľadiska odstránenia ploštice posteľnej môžeme dosiahnuť dôkladným prieskumom zamorenej lokality resp objektu. K tomu nám pomáhajú pracovné pomôcky ako, vrecková baterka a príručná lupa. Pomocou týchto pomôcok je možné ľahšie vypátrať potenciálne miesta úkrytu ploštice posteľnej, nakladených vajíčok a tiež stôp po truse. Informácie od samotného objednávateľa sú tiež užitočným prínosom pri prieskume.

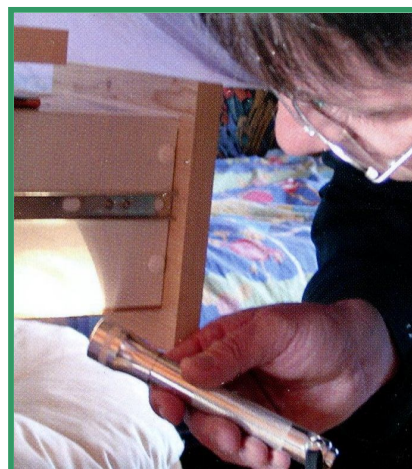
Prieskum je vhodné vykonať v zamorených miestnostiach na všetkých potenciálnych miestach výskytu škodcu, ktoré sú označené žltými bodkami:

Miesta na ktorých je potrebné vykonať prieskum:

- posteľné matrace, vankúše, podhlavníky, okolité škáry.
- konštrukcia postele, vnútrajšok nočného stolíka, šuflíky
 - priestor okolo postele, obklady,

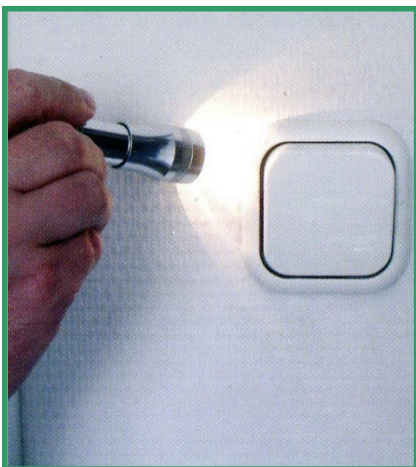

- nábytok v blízkosti postele napr, vnútrajšok skrine, tiež jednotlivé šuflíky
 - spoje jednotlivých dielov nábytku
 - stolíky a stoličky
 - obkladové dýhy na nábytku

- škáry v stenách a podlahách, trhliny
- výčnelky v tapetách, nástenné zrkadlá, garniže

- oblati záclon, škáry v stenách v oblasti vypínačov
 - miesta pod kobercami, trhliny v podlahe
- za nástennými obrazmi, zariadenia montované na stenu

10.2 Ničenie ploštice posteľnej

Z hľadiska biológie ploštice posteľnej vyplýva, že zamedzenie prístupu potravy môže byť kľúčovým efektom k zničeniu týchto parazitov. Dosiahnutie stavu s nulovým výskytom ploštice posteľnej v byte je možné doceliť izoláciou bytu pri izbovej teplote na dobu tri mesiace, naopak pri teplote 40°C stačí len cca 40 dní.

Účinnú ochranu proti ploštici posteľnej je najefektívnejšie riešiť podobne ako u iných škodcoch systémom IPM (Integrate Pest Management). To zahŕňa prieskum, monitoring, samotný postrek a príslušnú dokumentáciu.

Vzhľadom na to, že ploštica posteľná ma vynikajúce schopnosti z hľadiska ukrývania sa a zároveň má vysoký potenciál rozmnožovania, je ich ničenie veľmi obtiažne. Účinný efekt je dosiahnuteľný len kombináciou jednotlivých zásahov.

Kľúčový spôsob je dosiahnuť, aby plocha bola dlhodobo pokrytá účinnou látkou a to, cieleným postrekom, ktorý je možné kombinovať buď s aplikovaním účinnej látky pomocou studenej hmly (vypudenie), alebo použitím dymových tabletiék. Takýto cielený spôsob je potrebné vykonať vo všetkých potenciálnych úkrytoch a možných zamorených priestoroch plošticou posteľnou.

Požadovaný výsledný efekt môže byť negatívne ovplyvnený použitím jednotlivých prípravkov, na ktoré sú ploštice rezistentné, predovšetkým rezistencia voči syntetickým pyreteroidom.

Z dôvodu možného vzniknu rezistencie je účinná možnosť ako jej predísť, použiť namiesto klasických insekticídnych prípravkov odlišné s tzv. regulátorom rastu hmyzu. Keď tieto prípravky doplníme S-metoprénom (regulátor rastu hmyzu), ten nám zabezpečí nedokonalý vývin, teda škodce nebudú schopné vývinu do štádia dospelého jedinca a následného rozmnožovania sa.

***Účinnosť S-metoprenu na jednotlivé štádiá vývinu larvy ploštice posteľnej:
larva sa pri zvliekaní nedokáže zvliecť a preto uhynie***

Účinok S-metoprenu sa však na populácii ploštice posteľnej prejavuje pomalšie, preto je vhodné ho aplikovať spolu s bežným insekticídom. Ploštice ktoré sa dostanu do styku s S-metoprenom a prežijú klasický zásah insekticídom, bezpečne postupom času uhynú. Táto technológia likvidácie škodcov sa vynikajúco aplikuje v ubytovacích zariadeniach, hoteloch, internátoch, sociálnych ubytovniach a samozrejme v neposlednom rade aj v domácnostiach.

10.3 Kontrola

Dôležitou úlohou v boji s plošticou posteľnou je kontrola vykonaného zásahu, ktorý je potrebné znovu opakovať spravidla po 2-4 týždňoch. V prípade ubytovacích zariadení sa odporúča vykonať zásah aj vo vedľajších priestoroch, ktoré susedia s konkrétnym priestorom zamoreným parazitmi.

Nové a účinné prípravky na boj s ploščicou posteľnou

Koncentrované emulzie PROTECT® a BIOPREN® BFS 6 EC proti ploščici posteľnej a blche, ktoré vďaka ich inovatívnemu zloženiu dokážu nielen vypuďiť, ale zároveň zlikvidovať (prírodný piretrin) skrývajúce sa parazity. Spolu s S-metoprénom (regulátor rastu hmyzu) narušia životný cyklus škodcu a to tak, že bránia dospelému jedincovi vo vývoji.

Prípravky v porovnaní so syntetickými piretroidmi sú účinné aj na likvidáciu rezistentných škodcov.

Bločidny výrobok používajte bezpečne!

Distribútor:
BÁBOLNA BIO SLOVENSKO s.r.o
 babolna@slovanet.sk

